

NOTITIE PRIORITERINGSSTRATEGIE (SNEL)TESTEN FIN/EZK/SZW

Aanleiding

De Landelijk Coördinatiestructuur Testen (LCT) heeft EZK op ambtelijk niveau gevraagd mee te denken over een economische prioritering op het vlak van (snel)testen. Wij hebben dit met de Trojka opgepakt. In dit memo gaan we in op de vraag hoe de beschikbare testcapaciteit het beste kan worden ingezet, ten gunste van de economie én de gezondheid. Daartoe zijn er *drie doelen* van belang:

- Besmette (en daarmee besmettelijke) personen zo snel mogelijk kunnen isoleren uit het economisch verkeer;
- Zicht houden op waar besmettingen plaatsvinden en hoe het virus zich in het land ontwikkelt;
- Alle sectoren zo lang en zo goed mogelijk open kunnen houden.

We gaan er in deze notitie vanuit dat testcapaciteit voorlopig schaars is. We zullen de komende maanden dus met beperkte middelen de economie zo goed mogelijk draaiende moeten houden. Het plan van VNO-NCW voor een 'testsamenleving' vereist veel meer tests en is daarmee meer gericht op de langere termijn. Tegelijkertijd komen de plannen van VNO-NCW sterk overeen met de hieronder voorgestelde strategie. Het blijft zaak om te blijven werken aan de opschaling van de testcapaciteit. Meer testen is altijd beter.

Huidige situatie

De verwachting is dat het coronavirus de Nederlandse samenleving in zijn grip zal houden tot een effectief vaccin breed is uitgezet. Tot die tijd zullen de negatieve effecten voor de reguliere zorg én de sociaal-maatschappelijke en economische kosten zoveel mogelijk beperkt moeten worden. Op zo groot mogelijk schaal testen levert hier een randvoorwaardelijke bijdrage aan.

De testcapaciteit is op dit moment schaars en vereist een intelligente prioriteringsstrategie. De geplande testcapaciteit bedraagt 100 tot 150 duizend per dag in december en 160 duizend tot 240 duizend tests per dag begin 2021.¹

Tabel 1 - Verwachte testcapaciteit door VWS

Nov 2020	70.000
Dec 2020	100.000 – 150.000
Jan 2021	160.000 – 240.00

Begin november meldden zich dagelijks 45.000 symptomatische individuen bij GGD's.² Hier staat een gerealiseerde testcapaciteit van 70.000 tests tegenover. Nu er voldaan is aan de vraag naar symptomatische testen ontstaat er ruimte om de overtollige testcapaciteit in te zetten voor asymptomatisch testen.³ De capaciteit zal de komende maanden groeien. Idealiter worden grote (specifieke) groepen van de bevolking regelmatig getest, maar hiervoor is de testcapaciteit voorlopig nog niet toereikend.

Asymptomatisch testen

Asymptomatisch testen kent voordelen voor de publieke gezondheid en de economie:

- Testen vergroot het zicht op brandhaarden. Tien procent van de mensen zorgt voor negentig procent van de besmettingen, vaak ongemerkt.⁴ Landen die op grote schaal preventief testen (e.g. Denemarken, China, Luxemburg) slagen er beter in om het virus onder controle te houden.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-volksgezondheid-welzijn-en-sport/documenten/publicaties/2020/10/27/ontwerp-fasering-testen>

² Bron: <https://www.rivm.nl/documenten/wekelijkse-update-epidemiologische-situatie-covid-19-in-nederland>

³ Deze tests kunnen afgenomen worden door verschillende instanties. Een voorwaarde is wel dat het aantal tests en positieve uitslagen gedeeld wordt met de GGD's.

⁴ <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.07.20.20157792v1.full.pdf>

- De GGD's verliezen zicht op het aantal besmettingen omdat private en commerciële initiatieven niet altijd gegevens delen. Steekproefsgewijs testen geeft een objectief beeld op de ontwikkeling van Corona – landelijk en in specifieke sectoren en regio's. Meer informatie over het virus biedt houvast voor intelligentere restricties.
- Na de 'gedeeltelijke lockdown' kan het maatschappelijk en economisch verkeer sneller worden hervat met frictieloos testen. Wanneer de testcapaciteit voldoet kunnen testen fungeren als toegangspoort voor onder andere reizen, evenementen en horeca.

De ministeries van FIN, EZK en SZW hebben in kaart gebracht hoe asymptomatisch testen zou kunnen worden uitgevoerd en een inschatting gemaakt bij welke inzet de marginale waarde per test het hoogst is, met het oog op de drie eerder genoemde doelen.⁵ Met andere woorden: de grootste toegevoegde waarde per test te realiseren. Daarbij is het van belang dat tests worden ingezet onder groepen waar de kans op een positieve test groot is. Voor zicht op het virus is relevant of de test bijdraagt aan een representatief beeld van besmettingen.

Zolang de testcapaciteit nog schaars is, zal prioritering aangebracht moeten worden in het testbeleid, gegeven de drie doelen in de inleiding. Belangrijk is ook om, gegeven deze doelen, het maximale uit de testcapaciteit te halen. Hiertoe kan de volgende strategie worden gevolgd:

0. Symptomatisch testen
1. Specifiek risicogericht testen (BCO + CoronaMelder)
2. Steekproefsgewijs testen
3. Breed risico-gericht testen (*network testing/BCO+*)
4. Grootschalige vervolgstappen
  - a. Breed testen in kritieke sectoren
  - b. Breed testen bij evenementen
  - c. Breed testen bij reizen

Deze rangschikking is in onderstaande figuur 1 verder uitgewerkt en wordt onder figuur 1 nader toegelicht. Deze rangschikking komt goeddeels overeen met de prioritering zoals die is voorgesteld door VNO-NCW, in haar plan voor de 'Testsamenleving'. Bij het significant en snel toenemen van de testcapaciteit (richting miljoen per dag) wordt het mogelijk om ook grote (specifieke) groepen in de bevolking te gaan testen. Gezien de beschikbare testcapaciteit en de prognoses van VWS met betrekking tot die capaciteit, is het niet realistisch om hele sectoren incidenteel of structureel te testen. Ditzelfde geldt voor het testen van complete regio's (interventie 1 van het plan van VNO-NCW), tenzij hiervoor nu tests worden vastgehouden. Dit zou echter betekenen dat asymptomatisch testen voor de andere twee doelen voorlopig niet mogelijk is.

Bovendien kan een test pas worden ingezet op het moment dat hij ook gevalideerd is voor het doel dat hij dient. Omdat sneltesten nog niet zijn gevalideerd voor asymptomatisch testen, kunnen deze testen nog niet als 'toegangsbewijs' dienen. Hiervoor worden wel enkele proefprojecten opgezet. Omdat er wel informatie is over het percentage fout-positieve en fout-negatieve testen, kunnen sneltesten die asymptomatisch worden ingezet wel *informatie* opleveren over de ontwikkeling van het virus.

Waarom niet eerder, bijvoorbeeld, al het horecapersoneel testen, zoals het VNO-NCW plan voorstelt?

Met risicogericht testen worden individuen met symptomen, hun collega's en netwerk direct getest. Uitbraken in instellingen zoals verpleegtehuizen vallen hieronder. Hiermee worden een groot aantal positief geteste mensen al aan het economisch verkeer onttrokken (geïsoleerd). De meerwaarde van sector-breed testen is het testen van individuen waar er géén indicatie is van contact met Corona. Dit kost aanzienlijk meer tests, maar kan potentieel wel sectoren openhouden. Echter zijn er nog geen sneltesten gevalideerd waarmee testen op die schaal mogelijk zijn. Een (te) hoge kans op vals negatieven betekent immers ook een (te) grote kans op uitbraken. Als prioriteit gegeven wordt aan het testen van sectoren – om deze open te houden – in plaats van een totaalbeeld op basis van steekproeven, betekent dit ook dat in andere sectoren het virus meer ruimte krijgt. Met risicogericht + steekproefsgewijs testen kunnen sneller meer sectoren getest worden en is er een goed beeld waar het virus wel en niet rondgaat. Sectoren waar het virus niet rondgaat, kunnen openblijven. Dit betekent daarnaast ook dat bij een eventuele opleving niet de hele horeca dicht hoeft, maar gericht kan worden gekeken in welke regio's of segmenten de besmettingshaarden zich bevinden. Bij het beschikbaar komen van meer testcapaciteit, zou er in deze besmettingshaarden uitgebreider kunnen worden getest, om zo gehele sectoren draaiende te houden.

⁵ Op dit moment zijn alleen PCR tests gevalideerd voor asymptomatisch testen. Er komen binnenkort sneltesten op de markt die voor sommige toepassingen geschikt, zoals steekproefsgewijs testen.

Figuur 1: Teststrategieën uitgewerkt

#	Strategie	Toelichting	Wanneer	Geschat aantal tests (per dag)
0	Symptomatisch testen	• Testen bij symptomen	Bij symptomen	45.000 (week 43)
1	Specifiek risicogericht testen	• In contact geweest met besmet persoon (al dan niet na melding BCO) • Melding corona-app • Geldt ook voor contact op werk	Zo snel mogelijk na contact	99.000
2	Steekproefsgewijs testen	• Steekproef van Nederland (3000 tests) • Steekproeven vitale sectoren (500 per sector)	Dagelijks	5.000-10.000
3	Breed risicogericht testen (<i>network testing</i>)	• Breder netwerk van besmette individuen vgl. met BCO	Zo snel mogelijk na contact	50.000
4	Breed testen in kritieke sectoren	• Per sector (twee)wekelijks testen • Afhankelijk prioriteit sector en Corona-waarden in steekproef • Prioriteit bij: zorg, onderwijs, hulpdiensten, levensmiddelenindustrie en kinderopvang.	(Twee)wekelijks	Afhankelijk van grootte sector Zorg: 85.000 Onderwijs: 18.000

0. Symptomatisch testen

- Symptomatisch testen heeft de absolute prioriteit omdat mensen met klachten de grootste kans hebben om het virus te hebben en te verspreiden. Fictieloos testen (snel een afspraak en uitslag) vergroot de testbereidheid en beperkt maatschappelijke kosten.
- Door mensen met klachten te testen voorkom je, bij naleving van de quarantaineregels, dat besmettelijke personen gaan deelnemen aan het economisch verkeer.
- Deze testen kunnen plaatsvinden in spoor 1 (teststraten) en spoor 2 (werkgevers) van de teststrategie van VWS.

1. Specifiek risico-gericht testen (BCO + CoronaMelder)

- Wij geven de hoogste prioriteit aan individuen die zelf (nog) geen symptomen hebben maar waarvan bekend is dat zij in aanraking zijn gekomen met een besmet persoon.
- Het marginale rendement van specifiek risico-gericht testen is relatief groot. Er is immers gereede kans op een positieve uitslag die leidt tot quarantaine en daarmee minder additionele besmettingen. BCO en Coronamelder genereren samen 99.000 risicogeveallen.^{6,7} Deze mensen zouden vanuit de huidige capaciteit voor asymptomatisch testen al getest kunnen worden.
- Het OMT heeft geadviseerd mensen die uit BCO of de CoronaMelder naar voren komen na 5 dagen quarantaine een PCR-test te laten ondergaan. Bij een negatieve test kan de quarantaineperiode worden beëindigd. Daarmee kunnen deze mensen sneller weer deelnemen aan het economisch verkeer.
- Deze testen kunnen plaatsvinden in spoor 1 (teststraten) of spoor 2 (werkgevers) van de teststrategie van VWS. Later zou hier ook spoor 3 (thuis testen) voor kunnen worden ingezet.

2. Steekproefsgewijs testen

- In december zal het kabinet beslissen over de heropening van (delen van) de Nederlandse economie. Tegelijkertijd verliezen de GGD's zicht op het aantal besmettingen omdat private en commerciële initiatieven niet altijd gegevens delen. Deze problematiek zal verergeren naarmate thuis-tests breed beschikbaar worden.⁸
- Regionale en landelijke maatregelen van het kabinet zijn onze voornaamste middelen in de bestrijding van het virus. Een afweging tussen de effecten op gezondheid en maatschappij van deze maatregelen vereist zicht op de huidige verspreiding. Deze is nu in het geding.
- Op basis van aselecte steekproeven is het mogelijk om een precies beeld te verkrijgen van de ontwikkeling van het Corona-virus:
  - 3000 dagelijkse corona-tests volstaan voor zicht op de landelijke verspreiding van het corona.
  - 2.000-7.000 tests verschaffen inzicht in de prevalentie van corona in specifieke sectoren en/of regio's.⁹
- Beter zicht op de verspreiding van corona op het niveau van land, sector en regio vergroot de doelmatigheid en tijdigheid van maatregelen. Zo kan na heropening van een sector precies gemonitord worden of verdere versoepelingen of juist aanscherpingen noodzakelijk zijn. Intelligentere restricties leidt tot grote winsten voor publieke gezondheid en maatschappij.
- We kunnen met een relatief klein aantal tests belangrijke informatie leveren aan het kabinet. Daarmee achten wij de marginale waarde per test van steekproefsgewijs testen hoger dan andere strategieën voor asymptomatisch testen.
- Het kabinet kan kiezen welke sectoren als eerste in aanmerking komen voor deze steekproeven. Hiertoe hebben FIN, EZK en SZW een inschatting gemaakt van de noodzaak om zicht te hebben op het virus, per sector. Hierbij spelen een aantal factoren een rol, te weten:
  - De mogelijkheid om 1,5m afstand te houden;
  - Of een sector vitaal en cruciaal is;
  - Welke maatschappelijke impact het beperken, uitvallen of sluiten van een sector heeft;
  - Welke economische effecten het beperken, uitvallen of sluiten van een sector heeft.

⁶ Per positieve test worden gemiddeld 2.2 nauwe contacten gevonden bij een BCO onderzoek.

⁷ Bron: <https://nos.nl/artikel/2354277-coronamelder-10-000-meldingen-per-dag-ook-op-meer-dan-anderhalve-meter.html>

⁸ OMT: "Een punt van aandacht is dat niet te beoordelen is in hoeverre deze cijfers een onderschatting zijn door gebruik van het toenemend aanbod van commerciële teststraten en andere aanbieders waarvan de aantallen testen niet bekend zijn." Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/brieven/2020/11/03/advies-nav-83e-en-84e-omt/advies-nav-83e-en-84e-omt.pdf>

⁹ 500 tests per dag is nodig voor één sector of regio. Het totaal aantal tests voor steekproeven hangt af van het aantal gekozen regio's en sectoren.

- Op basis van deze factoren hebben wij alle sectoren gerangschikt naar prioriteitsniveau. In tabel 2 treft u een volledig overzicht met prioritering aan. Hoogste prioriteit krijgen, op basis van de analyse, in ieder geval:
  - Zorg;
  - Onderwijs;
  - Hulpdiensten;
  - Levensmiddelendistributie en verkoop;
  - Kinderopvang.
- In tabel 2 staat een volledig overzicht van sectoren met daarbij de factoren die zijn afgewogen. Daarnaast is per sector algemene informatie over het effect van de coronacrisis op de economische situatie beschikbaar in tabel 3.
- Dit spoor is het best uit te voeren in spoor 1 (teststraten) en spoor 3 (mobiele testunits).

3. Breed Risicogericht testen (*network testing/BCO+*)

- Het coronavirus verspreidt zich via netwerken. Wanneer een individu een positieve testuitslag ontvangt, bevindt de besmetter en mogelijke additionele besmette personen zich waarschijnlijk in het netwerk van dit individu.¹⁰ Het netwerk kan gedefinieerd worden als de groep mensen met wie een besmet persoon om is gegaan in de weken voordat hij besmet is geraakt. Dit omvat naast onder andere familie, vrienden en collega's, maar kan ook betrekking hebben op clusters van besmettingen in de straat of buurt.
- Het testen van het netwerk van besmette individuen is kansrijker om extra besmettingen te vinden dan gehele populaties of willekeurige deelnemers van populaties testen. Tevens verschaft dit inzicht in mogelijke brandhaarden.
- Praktisch betekent dit dat mensen in het netwerk van een besmet iemand zich mogen testen. Besmette individuen kunnen binnen het BCO aangespoord worden om hun netwerk te verwittigen van besmetting en te wijzen op de mogelijkheid van een test. Eventueel is het mogelijk om in lijn met de methodiek die ook wel bij SOA's wordt toegepast mensen de mogelijkheid te verschaffen om anoniem mensen in hun netwerk te benaderen.¹¹
- Het nadeel van deze aanpak is dat niet alle mensen welke een uitnodiging ontvangen mee zullen doen aan het onderzoek en het dus niet mogelijk is om te weten of alle besmettingen in een netwerk zijn gevonden.

4a. Breed Testen in Kritieke Sectoren

- Kritieke sectoren zijn sectoren die aan de volgende criteria voldoen:
  - Groot maatschappelijk belang
  - Fysieke beroepen waarbij overdraging waarschijnlijk is
  - Afhankelijkheid van gezond personeel
- De prioriteit van een sector wordt bepaald middels het afwegingskader (zie tabel 1). De sectoren die als eerste in aanmerking komen zijn zorg, onderwijs, hulpdiensten, levensmiddelendistributie en -verkoop en kinderopvang.
- Het regelmatig testen van personeel leidt ertoe dat besmettingshaarden vroeg worden gevonden. Daardoor ontstaan er minder besmettingen en minder uitval van personeel.
- (Twee)wekelijks testen is noodzakelijk om infecties tijdig op te sporen.
- Plannen om volledige subpopulaties (twee)wekelijks te testen, zoals docenten of horecamedewerkers, passen voorlopig niet in de testcapaciteit. Er is mogelijk ruimte om één relatief kleine sector volledig (twee)wekelijks te testen.¹²
- Wanneer de testcapaciteit is verruimd, zou dit beleid per sector moeten worden uitgerold. Sectoren worden geselecteerd gebaseerd op (1) hun prioriteit (zie onder) en (2) Corona-waarden uit de sectorspecifieke steekproef. Dit borgt doelmatige inzet van schaarse testcapaciteit.

¹⁰ Bron: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/05/zo-voorkom-je-dat-je-na-een-lockdown-een-derde-golf-krijgt-a4018896>

¹¹ <https://partnerwaarschuwing.nl/>

¹² Er zijn bijvoorbeeld +-245.000 mensen werkzaam in het funderend onderwijs en MBO en +-466.000 mensen in de horeca.

4b. Breed testen voor evenementen

- Het sluiten van de horeca en het verbieden van evenementen heeft grote economische effecten. Deze werken niet alleen door in de horeca en evenementenbranche zelf, maar ook in de diverse ketens.
- Het negatief reisadvies beperkt het (toeristisch) verkeer en heeft daarmee grote effecten op de traditioneel toeristische gebieden in Nederland en het buitenland.
- Door testcapaciteit beschikbaar te stellen om 'aan de poort' van evenementen te kunnen testen, kan gezorgd worden voor het plaatsvinden van evenementen op grote(re) schaal. Daarmee wordt een belangrijk deel van de economie gereactiveerd, zonder dat er groot besmettingsgevaar plaatsvindt.
- Niet alleen organisatoren van evenementen profiteren hiervan, maar ook bedrijven die zich in deze keten bevinden.
- Daarnaast heeft de opening van deze sectoren een groot positief maatschappelijk effect.
- Voor dit doel lijken enkel sneltesten geschikt. Voorsnog zijn deze echter niet gevalideerd voor asymptomatisch testen.

4c. Breed testen voor reizen

- Door het negatieve reisadvies wat nu breed is afgekondigd, komt de toeristische sector en de reisbranche grotendeels tot stilstand. Dit heeft faillissementen en verlies van aantrekkingskracht voor Nederland tot gevolg. Het is daarom belangrijk dat deze sectoren weer kunnen worden opgestart. Zowel voor uitgaand als voor inkomend verkeer.
- Door zowel inkomende als uitgaande reizigers allemaal te testen, ontstaat een systeem waarbij in ieder geval wordt voorkomen dat positief geteste mensen op een kleine ruimte met andere mensen vervoerd worden. Daarnaast voorkomt het dat inreizende positief geteste mensen zich in onze economie begeven en daarmee mogelijk een bron van een uitbraak zijn.

Mogelijke tijdslijn

November	December	Januari en later
Afgaande op de benodigde capaciteit en (geraamde) testcapaciteit kan er direct begonnen worden met specifiek risicogericht testen.	• Het doel moet zijn om in ieder geval begin december te beginnen met steekproefsgewijs testen. • Verdere testcapaciteit wordt dan beschikbaar gemaakt voor (delen van) breed risicogericht testen.	• Breed kunnen testen bij evenementen en reizen. • Kritieke sectoren geheel doorlichten, eventueel op aanwijzing van de steekproeven.

Toelichting Steekproeven

Kern

- Binnenkort zal het kabinet beslissen over de heropening van (delen van) de Nederlandse economie. Tegelijkertijd verliezen de GGD's zicht op het aantal besmettingen.¹³
- De publieke testcapaciteit is reeds voldoende om symptomatische individuen te testen. Er is een dagelijkse overcapaciteit. Wij achten steekproefsgewijs informatie verzamelen op sector- en regionale niveaus de meest efficiënte inzet van tests na het testen van symptomatische mensen en contacten uit Bron-Contact Onderzoek / Coronamelder.
- De informatie uit steekproeven moet het volgende mogelijk maken:
  - Sectoren met vertrouwen kunnen heropenen omdat we direct actie kunnen nemen als we vaststellen dat Corona oploopt.
  - Het meten van effecten van maatregelen op regionaal niveau.
  - Scherp en actueel inzicht in het aantal besmettingen (ook niet symptomatisch).
- Met een steekproef van 7.000 tests per dag krijgt het kabinet een landelijk beeld (op basis van 3000 tests) en inzicht in 8 subpopulaties naar keuze (500 tests per regio of sector).
- Wij baseren het ontwerp van het programma deels op een bestaand onderzoeksprogramma in het Verenigd Koninkrijk.¹⁴ Wij hebben hierover contact met wetenschappers aan de Universiteit van Oxford.
- Indien wij momentum behouden achten wij het mogelijk om in december de uitvoering te kunnen starten. Hierover is politiek mandaat nodig, zodat wij in overleg kunnen treden met uitvoerende instanties.

Toelichting

Informatievoorziening kabinet dreigt te verslechteren

- Deze week werd duidelijk dat een toenemend aantal tests wordt afgenomen door private instanties. Hierdoor hebben GGD's geen volledig beeld meer van het aantal positieve uitslagen. Het aantal onbekende uitslagen zal verder toenemen wanneer snel-tests verkrijgbaar worden voor consumenten.
- Daarnaast ontbreekt het vooralsnog aan actuele en betrouwbare informatie op sector-niveau, terwijl beleid vaak per sector wordt gemaakt.

De huidige testcapaciteit biedt geen ruimte om gehele subpopulaties te testen

- De dagelijkse testcapaciteit bedraagt 70.000 tests per dag en zal groeien naar meer dan 100.000 tests in de komende maanden.¹⁵
- Dagelijks melden zich 45.000 symptomatische individuen.¹⁶ BCO en Coronamelder genereren samen 27.000 risicogevoelens.^{17 18} Daarmee is er nu (minimale) capaciteit voor asymptomatische tests.
- Plannen om volledige subpopulaties te testen, zoals docenten of horecamedewerkers, passen voorlopig niet in de testcapaciteit. Er is hoogstens ruimte om één sector (twee)wekelijks volledig te testen op maandbasis.¹⁹

Steekproeven bieden de grootste marginale waarde per test

- Regionale en landelijke maatregelen van het kabinet zijn onze voornaamste middelen in de bestrijding van het virus. Hierbij staat het kabinet steeds voor een afweging tussen het inperken van de samenleving en de publieke gezondheid.

¹³ OMT: "Een punt van aandacht is dat niet te beoordelen is in hoeverre deze cijfers een onderschatting zijn door gebruik van het toenemend aanbod van commerciële teststraten en andere aanbieders waarvan de aantallen teststraten niet bekend zijn." Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/brieven/2020/11/03/advies-nav-83e-en-84e-omt/advies-nav-83e-en-84e-omt.pdf>

¹⁴ Bron: <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.07.06.20147348v1>

¹⁵ Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-volksgezondheid-welzijn-en-sport/documenten/publicaties/2020/10/27/ontwerp-fasering-testen>

¹⁶ Bron: <https://www.rivm.nl/documenten/wekelijkse-update-epidemiologische-situatie-covid-19-in-nederland>

¹⁷ ibid

¹⁸ Bron: <https://nos.nl/artikel/2354277-coronamelder-10-000-meldingen-per-dag-ook-op-meer-dan-anderhalve-meter.html>

¹⁹ Er zijn bijvoorbeeld +245.000 mensen werkzaam in het funderend onderwijs en MBO en +466.000 mensen in de horeca.

- Een toename in doelmatigheid en tijdigheid van maatregelen leidt tot grote winsten voor economie en publieke gezondheid. Actuele informatie op sector- en regio-niveau ontbreekt nu echter.
- Op basis van aselecte steekproeven is een precies beeld mogelijk van de ontwikkeling van het Corona-virus. Hiervoor zijn 5.000-10.000 tests per dag nodig, afhankelijk van het aantal regio's en sectoren dat scherp in beeld moet zijn.
- We kunnen met een relatief klein aantal tests belangrijke informatie leveren aan het kabinet. Daarmee achten wij de marginale waarde per test van steekproefsgewijs testen hoger dan andere strategieën voor asymptomatisch testen.

Welke stappen moeten nog worden gezet bij politiek mandaat ?

- Om representativiteit van de steekproef te garanderen hebben wij de medewerking van verscheidende instellingen nodig, zoals het CBS, huisartsen, scholen en bedrijven. Er zijn verschillende aanpakken mogelijk om een aselecte steekproef te realiseren.
- We willen met de wetenschappelijke gemeenschap en experts bij publieke instellingen zoals het RIVM bespreken hoe we de meest efficiënte steekproeven kunnen nemen binnen het beschikbaar gestelde testbudget.
- Het is niet precies bekend welke instanties (samen) de capaciteit hebben om de verschillende steekproeven uit te voeren en hoe snel zij kunnen starten. Hiervoor zouden wij z.s.m. contact zoeken met verschillende publieke en private organisaties.
- Er zijn verschillende soorten testen in omloop met verschillende kansen op incorrecte uitslagen.²⁰ Er moet overlegd worden welk type tests beschikbaar zijn en of deze aansluiten bij de vereisten voor een correcte steekproef.

---

²⁰ Specifiek zijn er nu aanwijzingen voor vals-negatieven van bepaalde typen sneltests. Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/brieven/2020/11/03/advies-nav-83e-en-84e-omt/advies-nav-83e-en-84e-omt.pdf>

Tabel 2 – Mogelijke prioritering in (snel)testbeleid

PRIO	SECTOREN	1,5M	Noodzakelijk	Maatschappelijke impact	Economische Keteneffecten
1	Zorg; Onderwijs; Hulpdiensten; Levensmiddelen- industrie (distributie en verkoop); Kinderopvang OV: trein- en tramconducteurs	V	V	V	V
2		V	V	V	X
3	Afvalbedrijven; Onderhoud kabels & leidingen	V	V	X	V
4		V	V	X	X
5	Transport en logistiek (chauffeurs, distributiecentra niet-levensmiddelen, vrachtluchtvaart); Medische contactberoepen; Bouw (uitsluitend personeel dat op locatie of werkplaats werkt)	V	X	V	V
6	Overige detailhandel; Niet-medische contactberoepen	V	X	V	X
7	Horeca	V	X	X	V
8	Reisbranche (uitgezonderd vrachtluchtvaart, OV); Cultuursector	V	X	X	X
9	Dienstverlening Openbaar bestuur, Rechtspraak; Financiële instellingen; OV: bus- en tramchauffeurs en machinisten	X	V	V	V
10	Nieuwsmedia; Overige essentiële communicatie	X	V	V	X
11		X	V	X	X
12		X	X	X	X

Tabel 3 – (Economische) Factoren bij prioritering van (snel)testbeleid

Sector	Noodzaak	1,5m	Maatsch impact	Personeelstekort	Liquiditeit	Keteneffecten economie	Kans Faillissement groter						
Landbouw	1	0	1	1	2	0	1						
Industrie	1	1	1	1	0	1	0						
Energievoorziening	2	1	1	1	0	1	0						
Waterbedrijven en Afvalbeheer	2	1	1	2	2	1	1						
Bouw	1	2	0	1	2	2	0						
Handel	1	2	1	0	2	1	1						
Detailhandel	1	2	1	0	2	1	1						
Levensmiddelen	2	2	2	1	2	2	1						*Detailhandel & Levensmiddelen: Liquiditeit en Faillissementsgegevens obv sector 'Handel'
Vervoer/Opslag	2	1	1	0	2	1	1						
Openbaar Vervoer	2	1	2	0	nvt	nvt	nvt						
Horeca	0	2	0	0	2	2	2						
Informatie en Communicatie	2	0	0	0	1	1	0						
Specialistische zakelijke dienstverlening	0	0	0	0	1	1	1						
Verhuur en overige dienstverlening	0	0	0	0	1	1	1						
Reisbranche	0	2	2	0	1	1	2						*Reisbranche: Liquiditeitgegevens obv sector 'verhuur en overige dienstverlening'
Verhuur en handel onroerend goed	0	0	0	0	2	2	2						
Financiële dienstverlening	2	0	0	1	0	2	0						
Openbaar bestuur	2	0	0	1	0	2	0						
Hulpdiensten	2	2	2	1	0	0	0						
Onderwijs	2	2	2	2	1	1	0						
Gezondheidszorg	2	2	2	2	1	2	0						
Cultuur	0	0	0	0	1	0	2						
Contactberoepen	1	2	2	nvt	nvt	nvt	nvt						
Overig													

Legenda + beknopte toelichting: zie volgende pagina

1,5m	Mogelijkheid 1,5m te handhaven	0 = goed, 1 = matig, 2 = heel moeilijk			
Noodzaak	Sector valt onder vitale/cruciale beroepen	0 = nee, 1 = deels, 2 = ja	SVB (2020)		
Maatschappelijke impact	Impact op maatschappij bij uitbraak / uitvallen personeel	0 = geen, 1 = gemiddeld, 2 = veel effect			
Personeelstekort	Personeelstekort in sectoren	0 = geen personeelstekort, 1 = in bepaalde onderdelen, 2 = extreem personeelstekort	UWV (juni 2020)		
Liquiditeit	Maanden dat bedrijven vooruit kunnen met liquiditeit	0 = langer dan 4 maanden, 1 = 4 maanden, 2 = minder dan 2 maanden	CPB (juni 2020)		
Keteneffecten economie	Effect economische teruggang in sector op rest van de economie	0 = weinig effect, 1 = gemiddeld effect, 2 = groot effect	Rabobank (april 2020)		
Kans op faillissement	Verandering van de kans dat faillissement plaatsvindt door corona	0 = geen of minder kans, 1 = meer kans, 2 = veel meer kans	CPB (september 2020)		

Toelichting:

- Op basis van de bovenstaande factoren, geprioriteerd in bovenstaande volgorde, is een lijst opgesteld van sectoren en is er een prioriteitsniveau per sector toegekend. Op het moment dat sectoren verder in detail worden uitgewerkt, worden de analyses minder accuraat. Dit gebeurt zeker bij sectoren die formeel geen sector zijn (bijvoorbeeld: 'contactberoepen'). Analyses met betrekking tot economische effecten van de coronacrisis op specifieke bedrijfstakken zijn nog nauwelijks beschikbaar. Deze informatie zou, indien beschikbaar, met name van brancheorganisaties komen. Voor de sectoren die in deze analyse zijn betrokken (uitgezonderd 'contactberoepen' en 'openbaar vervoer') was wel een goede, onafhankelijke, analyse te maken.
- Uiteraard zorgt een wijziging in de prioritering van de te wegen factoren ook tot een andere prioriteitenlijst van de verschillende sectoren.

Tabel 4 – Algemene Economische effecten coronacrisis per sector (voor zover beschikbaar)

Economische cijfers per sector					
	Toegevoegde waarde vanuit productie mln euro (2019)	Verandering toegevoegde waarde door coronacrisis		Werkgelegenheid (aantal banen x1000) (2019)	Impact werkgelegenheid coronacrisis
Landbouw	33181	-10%		251	Gemiddelde krimp
Industrie	338363	-11%		835	Gemiddelde krimp
Energievoorziening	18964			29	geen/kleine krimp
Waterbedrijven en Afvalbeheer	11650			37	geen/kleine krimp
Bouw	117097	-6%		560	gemiddelde krimp
Handel	180899	-7%		1631	Gemiddelde krimp
Vervoer/Opslag	86263	-9%		443	Gemiddelde krimp
Horeca	31112	-18%		539	Zeer grote krimp
Informatie en Communicatie	85224	-2%		352	geen/kleine krimp
Specialistische zakelijke dienstverlening	124127	-6%		2423	Gemiddelde krimp
Verhuur en overige dienstverlening	84914	-10%			Zeer grote krimp
Verhuur en handel onroerend goed	97400			87	geen/kleine krimp
Financiële dienstverlening	83326			215	geen/kleine krimp
Openbaar bestuur	83206			518	Groei
Onderwijs	46155	1%		621	geen/kleine krimp
Gezondheidszorg	94755	3%		1681	Groei
Cultuur	16372			544	Zeer grote krimp
	CBS (2020)	Rabobank (april 2020)		CBS (2020)	UWV (mei 2020)

Noot: Deze cijfers dateren uit voorjaar 2020. Voor het najaar is nog geen nieuwe raming bekend. De cijfers uit dit voorjaar geven wel een goed beeld welke sectoren veel/weinig getroffen zijn.